B

Second Terminal Evaluation-2016

First Language Part I - Paper -I

SANSKRIT

(For Academic and Oriental Sanskrit Schools)

Class -X

Time - 1½ Hours | Total Score - 40

निर्देशाः -

- १५ निमेषाः समाश्वासकालः । प्रश्नान् पठितुम् उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं कालः उपयोक्तव्यः।
- प्रश्नान् निर्देशान् च सम्यग् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि ।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः।
- विवर्तनप्रश्नाद् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिरुपयोक्तव्या।

1. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत। 4x1=4

क) **"वेदान्तस्य धार्मिकता"** - इति ग्रन्थः केन विरचितम् ?
(डा. एस्.राधाकृष्णेन, बालगङ्गाधरतिलकेन, डा.एस्.रामचन्द्रेण)

ख) **"अक्ष्णोः समीपं"** इत्येतयोः समस्तपदं किम् ?
(समीक्ष्य, समक्षम्, सूक्ष्मम्)

ग) माघम् इति प्रसिद्धं काव्यम् ?
(शिशुपालवधम्, किरातार्जुनीयम्, कुमारसम्भवम्)

घ) येशुदेवस्य चरितं अधिकृत्य केरलीयमहाकविना विरचितं संस्कृतमहाकाव्यं किम् ?
(क्रिस्तुभागवतम्, नवभारतम्, केरलोदयम्)

2. यथोचितं योजयत। 4x1=4

क) निधिचालसुगमा - दुष्यन्तः।

ख) विद्वदौषधम् - शिशुपालः ।

ग) पुरुवंशराजः - कल्याणिरागः।

घ) चेदिराजः - नैषधम् ।

www.shenischool.in

3. सर्वदमनम् अधिकृत्य सूचनानुसारं स्वभावनिरूपणं लिखत। **1x4=4**

सूचना- दुष्यन्तपुत्रः ...... अभिज्ञानशाकुन्तलं नाटकं ...... चक्रवर्तिलक्षणयुक्तः ...... अबालसत्वः बालः ...... सिंहशिशुना सह क्रीडा ...... शकुन्तलावण्यम् .... मातरं प्रति स्नेहः।

4. अधोदत्तात् वाक्यात् क्त्वान्त- ल्यबन्त-तुमुन्नन्तरूपाणि विविच्य लिखत। **1x3=3**

शिशुदिने छात्राः चित्राणि विलिख्य तेषु वर्णानि लेपनं कृत्वा प्रदर्शयितुं सन्नद्धाः अभवन्।

5 प्रादेशिकभाषया लिखत। **1x5=5**

केरलराज्ये बहुविधाः कलारूपाः सन्ति। कथाकेलिः, मोहिनियाट्टम्, कूटियाट्टम्, चाक्यार्कूत् इत्यादयः प्रसिद्धाः भवन्ति। एषु लास्यप्रधानं नृत्तरूपं भवति मोहिनियाट्टम्। अयं कलारूपः नाट्यशास्त्रनियमानुसारम् अवतार्यते। श्रृङ्गाररसप्रधानोऽयम् अस्वादकहृदयम् अत्यधिकम् आह्लादयति।

6. खण्डिकां पठित्वा अधोदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **5x1=5**

केरलीयः संस्कृतपण्डितः समूह्यपरिष्कर्ता च भवति पुन्नश्शेरी नीलकण्ठशर्मा। अयं पालक्काट् जिल्लायाः पट्टाम्बी जनपदे १८५८ तमे वर्षे जूण्मासस्य १७ दिने जनिम् अलभत। अस्य पितरौ नारायणशर्मा पाप्पिमनयम्मा च आस्ताम्। संस्कृतविद्याभ्यासप्रचारणाय 'सारस्वतोद्योतिनी' नाम संस्कृतपाठशालां स्थापितवान्। इदानीं पाठशालेयं पट्टाम्बी सर्वकारसंस्कृतकलालयः इति नाम्ना प्रवर्तते। विज्ञानचिन्तामणी नाम संस्कृतपत्रिकापि तेन प्रसिद्धीकृता।

क) सामूह्यपरिष्करणप्रवर्तनेषु निमग्नः केरलीयः संस्कृतपण्डितः कः आसीत् ?

ख) संस्कृतप्रचारणाय स्थापितायाः पाठशालायाः नाम किम् ?

ग) पुन्नश्शेरिशर्मणः पितरौ कौ ?

घ) '**जन्म**' इत्यर्थकं पदं खण्डिकातः चित्वा लिखत।

ङ) पुन्नश्शेरिशर्मणा प्रसिद्धीकृता संस्कृतपत्रिका का ?

www.shenischool.in

7. सम्भाषणांशान् पूरयत। **4x1=4**

जानकी - अये पार्वति! .... कथमासीत् ?

पार्वती - सखि ! विनोदयात्रा अतीव हृद्या अभवत् ।

जानकी - .... ?

पार्वती - यात्रासङ्घे ५० छात्राः दश अध्यापकाः च आसन् ।

जानकी - .... ?

पार्वती - तिरुवनन्तपुरे नियमसभामन्दिरं कोवलं च गतवन्तः।

जानकी - .... ?

पार्वती - वयम् अद्य प्रभाते प्रत्यागतवन्तः।

8. सूचनानुसारं यदा -तदा उपयुज्य वाक्यं परिवर्तयत । **2x1=2**

उदा - भवान् भिक्षां ददाति। अन्यान् मा आह्वयतु ।

यदा भवान् भिक्षां ददाति तदा अन्यान् मा आह्वयतु ।

क) घोरातपः विद्यते। बहिः मा क्रीडतु ।

9 . सूचनानुसारं जीवचरित्रं लिखत । **1x5=5**

नाम - डा. ए. पि. जे. अब्दुल्कलाम्

जन्मः - 1931 अक्तूबर् 15

पितरौ - जैनलुब्दीन् आष्यम्मा च ।

जन्मस्थानम् - तमिल्नाटु राज्ये रामेश्वरम्।

कर्ममण्डलम् - वैज्ञानिकः, प्रभाषकः, अध्यापकः च ।

प्रशस्तिः - भारतस्य राष्ट्रपतिः ।

कृतयः - ' विङ्स् ओफ् फयर् '।

पुरस्कारः - भारतरत्नं, पद्मभूषण्, पद्मविभूषण्

देहवियोगः - 2015 जूलै 27

10 . उदाहरणानुसारं सन्धिच्छेदं लिखत। **1x1=1**

उदा- यदि + एवम् - यद्येवम् ।

क) इत्येव - .... + ... ।

www.shenischool.in

11. उदाहरणानुसारम् एकपदं लिखत। 1x1=1

उदा- पार्वती - पर्वतस्य अपत्यं स्त्री ।

क) जानकी - ....।

12. अधोदत्तश्लोकस्य सूचनानुसारं गद्यक्रमं लिखत। 1x2=2

क) एवं वादिनि देवर्षौ
पार्श्वे पितुरधोमुखी।
लीलाकमलपत्राणि
गणयामास पार्वती ।।

सूचनाः - .... एवं .... पितुः .... लीलाकमलपत्राणि .... ।

*** *** ***

www.shenischool.in